Google ला सर्च करा

गुरुमाऊली

माझा अभ्यास

Study From Home

गुरुमाऊली
एक शैक्षणिक व्यासपीठ

Subscribe

इयत्ता – सहावी (10 ऑगस्ट) विषय – मराठी

Subscribe

शासनाच्या 45 दिवसाच्या ब्रीज कोर्ससोबत माझा अभ्यास PDF

शासनाच्या ब्रीज कोर्ससोबत क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा अभ्यासक्रम समाविष्ट

दिवस एकेचाळीस:☞

CLICK HERE

गतवर्षीच्या क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा नियमित अभ्यासक्रम समाविष्ट.

बाकी वीस रुपयांचं काय?

टेस्ट सोडवा

सराव

वाचा व समजून घ्या.

आपण समजून घेऊया.

खाली दिलेल्या वाक्यांत अधोरेखित नामांच्या जागेवर योग्य सर्वनामे लिहा व वाचा.

समीरा गुणी मुलगी आहे. समीरा नेहमी हसतमुख असते. समीराला गोष्टी सांगायला आवडतात. समीराच्या गोष्टी सगळे मन लावून ऐकतात. समीराने खो–खो खेळात बक्षीस मिळवले आहे.

- सर्वनामाचे मुख्य चार प्रकार आहेत.

१. पुरुषवाचक सर्वनाम
२. संबंधी सर्वनाम
३. प्रश्नार्थक सर्वनाम
४. दर्शक सर्वनाम

- खालील संवाद वाचा. अधोरेखित केलेली सर्वनामे पाहा.

रसिका : दादा, तू मला बाजारात नेशील का?
दादा : तुला बाजारात कशाला जायचे आहे?
रसिका : मला रंगपेटी आणायची आहे.
दादा : आई आणि आत्याबरोबर जा.
रसिका : त्या लग्नाला जाणार आहेत.
दादा : मग ताईला घेऊन जा.
रसिका : ती मैत्रिणीकडे गेली आहे.
दादा : अगं, मी नाही येऊ शकत. आता माझे मित्र येतील. आम्हांला प्रकल्प करायचा आहे. ते येणार आहेत म्हटल्यावर त्यांना सोडून कसा येऊ?
रसिका : ठीक आहे. बाबा म्हणाले आहेत, दादाला विचार. तो नाही आला, तर आपण जाऊ.

वरील संवादात **तू, मला, तुला, त्या, ती, मी, माझे, आम्हांला, ते, त्यांना, तो, आपण** ही सर्वनामे आली आहेत. ही सर्व पुरुषवाचक सर्वनामे आहेत.

- खालील आकृतीचे निरीक्षण करा.

प्रथम पुरुषवाचक सर्वनामे (स्वतःविषयी बोलताना)
→ मी | आम्ही | स्वतः

द्वितीय पुरुषवाचक सर्वनामे (ज्याच्याशी बोलतो)
→ तू | तुम्ही | आपण

तृतीय पुरुषवाचक सर्वनामे (ज्याच्याविषयी बोलतो)
→ तो | ती | ते | त्या

वाचा व सोडवा.

4 अपूर्णांकांवरील क्रिया

टेस्ट सोडवा

सराव

उदा. (2) वजाबाकी करा. $3\frac{2}{5} - 2\frac{1}{7}$

रीत I

$$3\frac{2}{5} - 2\frac{1}{7} = (3-2) + \left(\frac{2}{5} - \frac{1}{7}\right)$$
$$= 1 + \frac{2\times7}{5\times7} - \frac{1\times5}{7\times5}$$
$$= 1 + \frac{14}{35} - \frac{5}{35}$$
$$= 1 + \frac{9}{35} = 1\frac{9}{35}$$

रीत II

$$3\frac{2}{5} - 2\frac{1}{7} = \frac{17}{5} - \frac{15}{7}$$
$$= \frac{17\times7}{5\times7} - \frac{15\times5}{7\times5}$$
$$= \frac{119}{35} - \frac{75}{35} = \frac{119-75}{35}$$
$$= \frac{44}{35} = 1\frac{9}{35}$$

विचार करा.

$4\frac{1}{4} - 2\frac{1}{2}$ ही वजाबाकी कशी करावी ? ती वजाबाकी $[4 - 2 + \frac{1}{4} - \frac{1}{2}]$ अशी आहे का?

सरावसंच 10

1. बेरीज करा.

(i) $6\frac{1}{3} + 2\frac{1}{3}$ (ii) $1\frac{1}{4} + 3\frac{1}{2}$ (iii) $5\frac{1}{5} + 2\frac{1}{7}$ (iv) $3\frac{1}{5} + 2\frac{1}{3}$

2. वजाबाकी करा.

(i) $3\frac{1}{3} - 1\frac{1}{4}$ (ii) $5\frac{1}{2} - 3\frac{1}{3}$ (iii) $7\frac{1}{8} - 6\frac{1}{10}$ (iv) $7\frac{1}{2} - 3\frac{1}{5}$

3. सोडवा.

(1) सुयशने $2\frac{1}{2}$ किलोग्रॅम आणि आशिषने $3\frac{1}{2}$ किलोग्रॅम साखर आणली, तर दोघांनी मिळून किती साखर आणली ? साखरेचा भाव 32 रुपये प्रतिकिलो असेल, तर साखरेची एकूण किंमत किती ?

(2) आराधनाने आपल्या परसबागेतील $\frac{2}{5}$ भागात बटाट्याची लागवड केली. $\frac{1}{3}$ भागात पालेभाज्यांची लागवड केली. उरलेल्या भागात वांग्याची लागवड केली, तर किती भागात वांग्याची लागवड केली ?

(3)* संदीपने एका रिकाम्या हौदात $\frac{4}{7}$ भाग इतके पाणी भरले. त्यानंतर त्या हौदात रमाकांतने $\frac{1}{4}$ भाग इतके पाणी भरले. उमेशने त्याच हौदाचा $\frac{3}{14}$ भाग पाणी बागेतील झाडांना दिले. हौदाची पूर्ण क्षमता 560 लीटरची असेल, तर हौदात किती लीटर पाणी शिल्लक असेल ?

Read and solve.

Example 2. Subtract. $3\frac{2}{5}-2\frac{1}{7}$

Method I

$$3\frac{2}{5}-2\frac{1}{7} = (3-2)+\left(\frac{2}{5}-\frac{1}{7}\right)$$
$$= 1+\frac{2\times7}{5\times7}-\frac{1\times5}{7\times5}$$
$$= 1+\frac{14}{35}-\frac{5}{35}$$
$$= 1+\frac{9}{35} = 1\frac{9}{35}$$

Method II

$$3\frac{2}{5}-2\frac{1}{7} = \frac{17}{5}-\frac{15}{7}$$
$$= \frac{17\times7}{5\times7}-\frac{15\times5}{7\times5}$$
$$= \frac{119}{35}-\frac{75}{35} = \frac{119-75}{35}$$
$$= \frac{44}{35} = 1\frac{9}{35}$$

Think about it.

How to do this subtraction : $4\frac{1}{4}-2\frac{1}{2}$? Is it the same as $[4-2+\frac{1}{4}-\frac{1}{2}]$?

Practice Set 10

1. Add.
   (i) $6\frac{1}{3}+2\frac{1}{3}$ (ii) $1\frac{1}{4}+3\frac{1}{2}$ (iii) $5\frac{1}{5}+2\frac{1}{7}$ (iv) $3\frac{1}{5}+2\frac{1}{3}$
2. Subtract.
   (i) $3\frac{1}{3}-1\frac{1}{4}$ (ii) $5\frac{1}{2}-3\frac{1}{3}$ (iii) $7\frac{1}{8}-6\frac{1}{10}$ (iv) $7\frac{1}{2}-3\frac{1}{5}$
3. Solve.
   (1) Suyash bought $2\frac{1}{2}$ kg of sugar and Ashish bought $3\frac{1}{2}$ kg. How much sugar did they buy altogether? If sugar costs 32 rupees per kg, how much did they spend on the sugar they bought?
   (2) Aradhana grows potatoes in $\frac{2}{5}$ part of her garden, greens in $\frac{1}{3}$ part and brinjals in the remaining part. On how much of her plot did she plant brinjals?
   (3)* Sandeep filled water in $\frac{4}{7}$ of an empty tank. After that, Ramakant filled $\frac{1}{4}$ part more of the same tank. Then Umesh used $\frac{3}{14}$ part of the tank to water the garden. If the tank has a maximum capacity of 560 litres, how many litres of water will be left in the tank?

Read and understand.

टेस्ट सोडवा

Radhika : Why, everyone will enjoy a sugarcane treat!

Grandpa : Yes, you have understood the meaning of treat.

Gauri : Please continue, Grandpa, let's listen to the story. But tell me please, does it mean that they were going to steal from the farmer?

Shreya : Maybe, but let's listen to the story. Grandpa, let's please have the questions later.

POINTERS

HP7NBU

1. **Read the conversation aloud.**

2. **Group work**

Form group of 4 or 5. One person tells/reads aloud a story or a poem or a passage. Others interrupt him/her politely, using any suitable expression from the box. The person speaking/reading should answer or explain without getting angry. If the person gets angry, someone else takes up the reading.

Sometimes you need to interrupt a person who is speaking to you. But you must do so politely. The expressions given below can be used to interrupt someone politely.

Interruptions	Responses
Pardon, ... Excuse me, Sir / Madam / ...	Yes?
Can you /Could you repeat that, please? Will you please say that again?	Sure. Certainly.
Sorry, but I did not get the last word / sentence.	Ok, I will repeat it.
Could you please explain that? Could you explain the meaning of ....?	I will explain it afterwards. Not now. Later on.
Excuse me, can I ask something?	Go ahead.

पाठ वाचा व समजून घ्या.

४. वैदिक संस्कृती

टेस्ट सोडवा

४.३ शेती, पशुपालन, आर्थिक आणि सामाजिक जीवन

वैदिक काळात शेती हा प्रमुख व्यवसाय होता. अनेक बैल जुंपलेल्या नांगराने नांगरट केली जाई. नांगराला लोखंडाचा फाळ बसवत असत. अथर्ववेदामध्ये पिकावर पडणारी कीड, पिकाचा विध्वंस करणारे प्राणी आणि त्यांवरील उपाय यांचाही विचार केलेला आढळतो. खत म्हणून शेणाचा उपयोग केला जात असे.

वैदिक काळात घोडा, गाय-बैल, कुत्रा या प्राण्यांना विशेष महत्त्व होते. गाईंचा विनिमयासाठी उपयोग केला जाई. त्यामुळे गाईंना विशेष किंमत होती. इतरांनी गाई चोरून नेऊ नयेत म्हणून विशेष काळजी घेतली जाई. घोडा हा अत्यंत वेगाने पळणारा प्राणी. त्याला माणसाळवून रथाला जोडण्यात वेदकालीन लोक निष्णात होते. वेदकालीन रथाची चाके आऱ्यांची होती. भरीव चाकांपेक्षा आऱ्यांचे चाक वजनाने हलके असते. घोडा जोडलेले, आऱ्यांच्या चाकांचे वेदकालीन रथ अर्थातच खूप वेगवान होते.

वेदकालीन रथ

माहीत आहे का तुम्हांला ?

घोड्याला 'अश्व' असे म्हणतात. एखाद्या इंजिनचा वेग मोजण्यासाठी जे एकक वापरले जाते त्याला 'अश्वशक्ती' (हॉर्स पॉवर) असे म्हणतात.

त्या काळात शेती आणि पशुपालन यांच्याखेरीज इतर अनेक व्यवसायांचाही विकास झाला होता. व्यावसायिक, कारागीर समाजव्यवस्थेचे महत्त्वाचे घटक होते. 'श्रेणी' या नावाने ओळखले जाणारे त्यांचे स्वतंत्र संघ होते. अशा श्रेणींच्या प्रमुखाला 'श्रेष्ठी' म्हणत असत. परंतु हळूहळू व्यावसायिक कारागिरांचा दर्जा दुय्यम होत गेला.

त्या काळात समाजात ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य व शूद्र असे वर्ण होते. हे वर्ण व्यवसायावरून ठरत. नंतरच्या काळात वर्ण जन्मावरून ठरू लागले. त्यामुळे जाती निर्माण झाल्या. जातिव्यवस्थेमुळे समाजात विषमता निर्माण झाली.

आदर्श आयुष्य कसे जगावे, यासंबंधीच्या काही कल्पना वेदकाळात रूढ झाल्या होत्या. त्यांमध्ये जन्मापासून मृत्यूपर्यंतच्या चार टप्प्यांना 'चार आश्रम' असे म्हटलेले आहे. पहिला आश्रम म्हणजे 'ब्रह्मचर्याश्रम'. गुरूजवळ राहून विद्या प्राप्त करण्याचा हा काळ.

ब्रह्मचर्याश्रम यशस्वी रीतीने पार पाडल्यानंतरचा पुढचा टप्पा म्हणजे गृहस्थाश्रम. या काळात पुरुषाने कुटुंब आणि समाज यांच्यासाठी असलेली आपली कर्तव्ये पत्नीच्या साहाय्याने पार पाडावीत, अशी अपेक्षा असे. तिसरा आश्रम म्हणजे 'वानप्रस्थाश्रम'. या

निरीक्षण करा व स्वाध्याय सोडवा.

३. पृथ्वीगोल, नकाशा तुलना व क्षेत्रभेट

टेस्ट सोडवा

भूगोल दालन

'अर्था' हा जगातील एक सर्वांत मोठा फिरता पृथ्वीगोल आहे. अमेरिकेच्या संयुक्त संस्थानांमध्ये मेन (Maine) राज्यात 'यारमथ्' (Yarmouth) येथे ही पृथ्वीची महाकाय प्रतिकृती आहे. या पृथ्वीगोलाच्या परिभ्रमणाचा व परिवलनाचा वेग पृथ्वीच्या वेगानुसार राखलेला आहे.

सराव

आकृती ३.२ : अर्था

स्वाध्याय

(१) द्विमित व त्रिमित साधनांची वैशिष्ट्ये कोणती ?

(२) अगदी छोट्या पृथ्वीगोलावर कोणकोणत्या बाबी दाखवता येतील ?

(३) पृथ्वीवर होणारे दिवस व रात्र संकल्पना कोणत्या साधनाने समजून घेणे सोपे जाईल ?

(४) तुमचे गाव/शहर दाखवण्यासाठी कोणते साधन उपयोगी पडेल ?

(५) एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी सहज नेता येईल असे साधन कोणते ?

6HYQ3Z

उपक्रम

वर्गातील विद्यार्थ्यांचे दोन गट तयार करा. एका गटाने दुसऱ्या गटाला पृथ्वीगोलावरील स्थान शोधावयास लावणे. पृथ्वीगोलाप्रमाणेच नकाशाचाही वापर करा.

संदर्भासाठी संकेतस्थळे

- http://www.kidsgeog.com
- http://www.wikihow.com
- http://www.ecokids.ca

सजीवांतील विविधता आणि वर्गीकरण

टेस्ट सोडवा

वाचा व समजून घ्या.

प्राण्यांमधील विविधता आणि वर्गीकरण

पर्यावरणात टिकून राहण्यासाठी निरनिराळ्या प्राण्यांनी निरनिराळे आकार धारण केले आहेत. वनस्पतींप्रमाणे प्राण्यांमध्येही शरीररचनेत विविधता आढळून येते. डोळ्यांना न दिसणारा अमिबा, आकाराने मोठा असलेला हत्ती, लहान गोगलगाय, पाण्यात पोहणारा मासा, आकाशात उंच उडणारी घार, फुलांभोवती वावरणारी फुलपाखरे व इतर कीटक, भिंतीवर सरपटणारी पाल हे सर्व प्राणी आहेत. प्रत्येकाची वेगवेगळी वैशिष्ट्ये आहेत.

प्राण्यांना डोके, मान, धड, शेपूट व हालचालींसाठी हातपाय असे अवयव असतात. शरीरातील विविध क्रिया करण्यासाठी विविध इंद्रियसंस्थाही असतात. या बाबतींतदेखील प्राण्यांमध्ये विविधता आढळून येते.

सांगा पाहू !

साप, सरडा, वाघ, मासा, गरुड, कोंबडी, खेकडा, माशी, गांडूळ, मगर, टोळ या प्राण्यांच्या शरीररचनेत काय फरक आहे ?

प्राण्यांमध्येही अन्नासंदर्भात विविधता दिसून येते. प्राणी हे अन्नासाठी इतरांवर अवलंबून असतात. आपले अन्न ज्या ठिकाणी उपलब्ध होईल अशा ठिकाणी प्राणी आढळतात. प्राण्यांच्या अन्न मिळवण्याच्या व अन्नग्रहणाच्या पद्धतीसुद्धा वेगवेगळ्या आहेत. त्यामुळे देखील त्यांच्या शरीररचनेत फरक दिसतो.

३.६ : प्राण्यांमधील विविधता

करून पहा.

तुमच्या सभोवताली आढळणाऱ्या प्राण्यांचे निरीक्षण करा. यादी करून मिळवलेल्या माहितीच्या आधारे खालीलप्रमाणे दिलेला तक्ता पूर्ण करून वर्गात चर्चा करा.

प्राण्याचे नाव	अन्न कोणते ? अन्न कसे खातात ?	कुठे राहतात ?	तुम्हांला दिसलेले वैशिष्ट्य कोणते ?

तुमच्या सभोवताली सर्वच प्राणी आढळत नाहीत. असे का ? तुम्हांला न आढळलेल्या परंतु तुम्हांला माहीत आहेत,ज्यांची नावे तुम्ही ऐकली आहेत असे इतर प्राणी कोणते ? त्यांच्यासंदर्भात वरील तक्त्याप्रमाणे माहिती गोळा करा. यासाठी www.earthlife.net, www.discovery.com, www.seaworld.org, www.kidsgowild.com, www.worldwildlife.com, www.nationalgeographic.com अशा संकेतस्थळांचा आधार घ्या.

3. Diversity in Living Things and their Classification

Diversity and classification in animals

Read and understand.

Different animals have developed different shapes to survive in the environment. There is a great variety in the body structure of animals too. The amoeba that cannot be seen with our eyes, the huge elephant, the small snail, the fish that swims in water, a kite that flies high in the sky, butterflies that flit around flowers, a house lizard that crawls on a wall are all animals. Each has different characteristics.

Animals have body parts like a head, a neck, a torso, a tail and limbs for movement. They have various organ systems which carry on various functions inside their body. In this respect, too, there is a lot of diversity in animals.

Can you tell ?

What are the differences in the body structure of animals like a snake, a lizard, a tiger, a fish, an eagle, a hen, a crab, a housefly, an earthworm, a crocodile and a grasshopper?

We see a variety in animals with respect to their food as well. Since animals depend on others for their food, they are found in places where food is available. Different animals have different methods of obtaining and eating food. This, too, leads to differences in their body structure.

3.6 : Diversity in animals

Try this.

Observe the animals in your surroundings. Make a list of their names. Complete the following table on the basis of the information obtained and discuss it in the class.

Name of the animal	What is their food? How do they eat it?	Where do they live?	The special feature that you found

You will not see all animals in your own surroundings. Why is it so? Which are the other animals that you know of, but have not seen? Collect information about them using the above table. Take the help of websites like www.earthlife.net, www.discovery.com, www.seaworld.org, www.kidsgowild.com, www.worldwildlife.org, www.nationalgeographic.com.

टेस्ट सोडवा

● **सुनो और समझो :**

. मेरा अहोभाग्य

– चंद्रगुप्त विद्यालंकार

जन्म : १९०६ **रचनाएँ :** 'संदेह', 'मेरा बचपन', 'न्याय की रात', 'मेरा मास्टर साहेब', 'चंद्रकला', 'पगली', 'तीन दिन', 'भय का राज्य', 'देव और मानव' आदि । **परिचय :** आपने साहित्य एवं पत्रकारिता के क्षेत्र में उल्लेखनीय कार्य किया है ।

प्रस्तुत पाठ में लेखक ने गुरुदेव रवींद्रनाथ ठाकुर जी से हुई भेंट से संबंधित संस्मरण बताया है ।

नाम तुम्हारे

* चित्र देखकर उचित सर्वनाम ◯ में लिखो : (तू, मैं, वह, यह, क्या, जैसा–वैसा, अपने–आप)

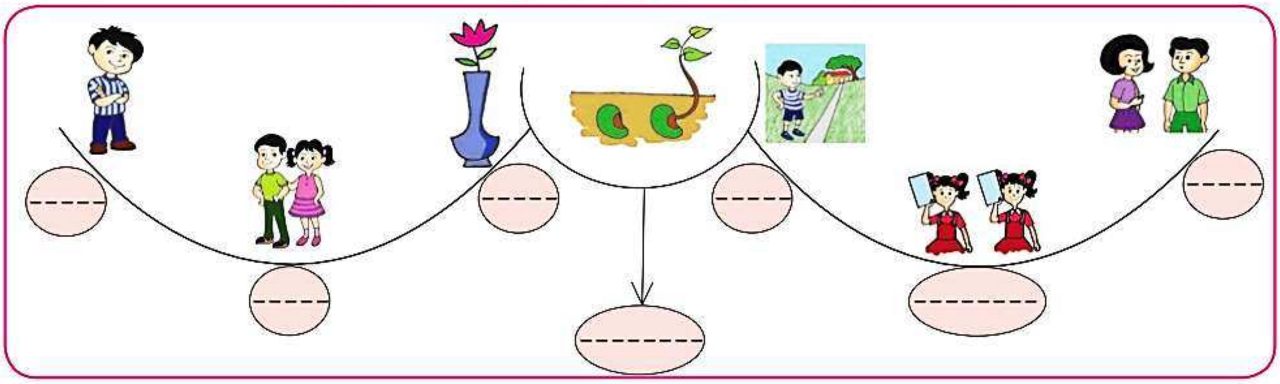

फरवरी १९३६ में मुझे शांति निकेतन जाना था। वहाँ एक साहित्यिक कार्यक्रम होने वाला था । मैं बहुत ही उल्लसित था क्योंकि उस कार्यक्रम की अध्यक्षता स्वयं गुरुदेव रवींद्रनाथ जी करने वाले थे ।

निश्चित दिन कोलकाता से हम बहुत सारे लोग शांति निकेतन के लिए रवाना हुए । लगभग एक दर्जन हिंदीवालों का यह दल शांति निकेतन के सुंदर अतिथि–भवन में ठहराया गया । यह अतिथि भवन अशोक वृक्षों

के सघन उपवन के बीचोबीच बनाया गया था । बहुत ही सुंदर, बड़ी और अच्छी इमारत थी वह ! जैसा सोचा था वैसा ही पाया । ऊपर की मंजिल के एक कमरे में हमें ठहराया गया । कमरे के बाहर एक विस्तृत बरामदा था । बरामदे में खड़े होकर अगर बाहर देखा जाए तो सामने ही सघन बकुल वृक्ष दिखाई देते थे ।

दूसरे दिन प्रात:काल ही हमें बताया गया कि गुरुदेव का स्वास्थ्य ठीक नहीं है, अत: कार्यक्रम की बैठक में वे नहीं आ पाएँगे । मैं बहुत निराश हो गया तथापि हमें जब यह मालूम पड़ा कि उनके डॉक्टर ने हम लोगों को केवल पंद्रह मिनटों का समय दिया है, जिसमें गुरुदेव के दर्शन तथा उनके साथ संक्षिप्त वार्तालाप भी हो सकता है तब हमारी खुशी का ठिकाना न रहा । हम बेसब्री से उस क्षण का इंतजार करने लगे ।

मध्याह्न के बाद गुरुदेव की भेंट हुई । करीब चार बजे होंगे । गुरुदेव की धारणा थी कि कुछ दो–तीन आदमी ही होंगे । पर जब उन्होंने हम चौदह जनों को

❑ संस्मरण में आए सर्वनाम शब्दों को (मैं, वह, कुछ, जैसा–वैसा, अपने–आप) श्यामपट्ट पर लिखें । इनके भेदों को प्रयोग द्वारा समझाएँ और अन्य शब्द कहलाएँ । विद्यार्थियों से कृति करवाने के पश्चात उनका वाक्यों में प्रयोग करवाकर दृढ़ीकरण कराएँ ।

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास – प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

सहावी मराठी	सहावी गणित	सेमी गणित	सहावी इंग्रजी	सहावी इतिहास
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

सहावी भूगोल	सहावी विज्ञान	सेमी विज्ञान	सहावी हिंदी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स – Click Here